

Globální moc a globální vláda

Třetí část

Kontrola globální ekonomiky: Bilderberg, Trilaterální komise a Federální rezervy

Aug 29 2009

V r. 1954 byla v Holandsku založena skupina Bilderberg, což bylo tajné setkání konané jednou ročně, jehož se účastní zhruba 130 lidí z politické, finanční, vojenské, akademické a mediální elity ze severní Ameriky a západní Evropy, a je definována jako „neformální síť vlivných lidí, kteří spolu mohou rozmlouvat soukromě a důvěrně“.(1) Mezi pravidelné účastníky patří generální ředitel nebo předseda nějaké z největších korporací na světě, ropných společností jako Royal Dutch Shell, British Petroleum a Total SA, stejně jako různí evropští monarchové, mezinárodní bankéři jako David Rockefeller, čelní politici, prezidenti, premiéři a centrální bankéři světa.(2)

Skupina Bilderberg a projekt Evropské unie

Joseph Retinger, zakladatel skupiny Bilderberg, byl také jedním z původních architektů evropského společného trhu a přední intelektuální bojovník za evropskou integraci. V r. 1946 řekl Royal Institute for International Affairs (britskému protějšku a sesterské organizaci Council on Foreign Relations), že Evropa potřebuje vytvořit federální unii a že evropské země se „musí vzdát části své suverenity“. Retinger byl zakladatelem Evropského hnutí (EM), lobbistické organizace oddané vytvoření federální Evropy. Retinger zajistil finanční podporu pro Evropské hnutí od mocných amerických finančních zájmů, jako Council on Foreign Relations a Rockefellerů.⁽³⁾ Nicméně je těžké činit rozdíl mezi CFR a Rockefellerem, protože obzvláště po druhé světové válce přicházeli hlavní finance CFR z Carnegie Corporation, Fordovy nadace a obzvláště Rockefellerovy nadace.⁽⁴⁾

Skupina Bilderberg funguje jako „tajný globální mozkový trust“ s původním záměrem „provázat vlády a ekonomiky Evropy a severní Ameriky uprostřed studené války“.⁽⁵⁾ Jedním z hlavních cílů skupiny Bilderberg bylo sjednocení Evropy do Evropské unie. Mimo Retingera, zakladatele skupiny Bilderberg a Evropského hnutí, byl dalším ideologickým zakladatelem evropské integrace Jean Monnet, který založil Akční výbor pro Spojené státy evropské, organizaci oddanou prosazení evropské integrace, a byl také hlavním propagátorem a prvním prezidentem Evropského společenství uhlí a oceli (ECSC), předchůdce Společného evropského trhu.⁽⁶⁾

Odtajněné dokumenty (uvolněné v r. 2001) ukázaly, že „výzvědná komunita Spojených států vedla v padesátých a šedesátých letech kampaň za vytvoření podmínek pro spojenou Evropu. Financovala a řídila Evropské federalistické hnutí.“⁽⁷⁾ Dokumenty odhalily, že „Amerika agresivním způsobem pracovala za oponou na dotlačení Británie do evropského státu. Jedno memorandu, datované 26. července 1950, poskytuje instrukce pro kampaň na prosazení

plnohodnotného Evropského parlamentu. Je podepsané generálem Williamem J. Donovanem, šéfem amerického válečného Úřadu strategických služeb (OSS), předchůdce CIA. Dále, „hlavním nástrojem Washingtonu pro utváření evropské agendy byl Americký výbor pro sjednocenou Evropu (ACUE), vytvořený v r. 1948. Předsedou byl Donovan, zdánlivě tehdy soukromý právník“ a „místopředsedou byl Allen Dulles, ředitel CIA v padesátých letech. Do vedení patřil také Walter Bedell Smith, první ředitel CIA, a celá armáda bývalých postav z OSS a představitelé, kteří vstoupili a odešli od CIA. Dokumenty ukazují, že ACUE financoval Evropské hnutí, nejdůležitější federalistickou organizaci v poválečných letech.“ Je zajímavé, že „vůdci Evropského hnutí – Retinger, vizionář Robert Schuman a bývalý belgický premiér Paul-Henri Spaak – byli najatou rukou svých amerických sponzorů. S americkou rolí bylo zacházeno jako s tajnou operací. Financování ACUE přicházelo z Fordovy a Rockefellerovy nadace, a rovněž od všech podnikatelských skupin s úzkými vazbami na americkou vládu.“⁽⁸⁾

Evropské společenství uhlí a oceli bylo vytvořeno v r. 1951 a podepsala ho Francie, Západní Německo, Itálie, Belgie, Lucembursko a Holandsko. Nově uvolněné dokumenty ze setkání skupiny Bilderberg v r. 1955 ukazují, že hlavním bodem jednání byla „evropská jednota“ a že „jednání potvrdilo naprostou podporu myšlenky integrace a unifikace ze strany všech zástupců všech šesti zemí tohoto společenství přítomných na konferenci“. Dále „evropský mluvčí vyjádřil obavy ohledně potřeby dosáhnout společné měny a uvedl, že podle jeho názoru z toho nutně vyplývá vytvoření centrální politické autority“. Je zajímavé, že „účastník ze Spojených států potvrdil, že Spojené státy nepolevily ve své nadšené podpoře myšlenky integrace, ačkoliv v Americe existuje značná nedůvěra ohledně toho, jak se má toto nadšení projevit. Další účastník ze Spojených států vyzval své evropské přátele, aby pokračovali v unifikaci Evropy, s menším důrazem na ideologické pohnutky, a především aby byli praktičtí a pracovali rychle.“⁽⁹⁾ Takže na setkání skupiny Bilderberg v r. 1955 si za primární agendu stanovili vytvoření společného evropského trhu.⁽¹⁰⁾

V r. 1957, tedy o dva roky později, byla podepsaná Římská smlouva, která vytvořila Evropské hospodářské společenství (EEC), známé také jako Evropské společenství. Během desítek let byly podepsány desítky dalších smluv, a k Evropskému společenství se připojilo více zemí. V r. 1992 byla podepsána Maastrichtská smlouva, která vytvořila Evropskou unii a vedla k vytvoření eura. V r. 1994 byl vytvořen Evropský měnový institut, Evropská centrální banka byla vytvořena v r. 1998 a euro bylo zavedeno v r. 1999. Etienne Davignon, předseda skupiny Bilderberg a bývalý komisař EU, v březnu 2009 odhalil, že euro bylo diskutováno a plánováno na konferencích Bilderberg.⁽¹¹⁾ To bylo příkladem regionalismu, integrace celého světového regionu, celého kontinentu do velké nadnárodní struktury. To byla jedna z primárních funkcí skupiny Bilderberg, která měla hrát také další důležitou roli i v dalších mezinárodních otázkách.

Teorie vzájemné závislosti

Teoretické ospravedlnění integrace a regionalismu přišlo v 60. letech s tím, co je známo jako „teorie vzájemné závislosti“. Jedním z hlavních proponentů byl muž jménem Richard N. Cooper. Dalšími dvěma proponenty teorie vzájemné závislosti jsou Robert Keohane a Joseph Nye. Teorie vzájemné závislosti a její teoretici staví na představách Keynese.

Richard Cooper napsal, že během 60. let „existoval silný trend směrem k ekonomické vzájemné závislosti mezi vyspělými zeměmi. Tato rostoucí vzájemná závislost činí úspěšné pokračování národních ekonomických cílů mnohem obtížnějším.“ Také rozpoznal, že „mezi

cíle větší ekonomické integrace patří mezinárodní dohody, které snižují počet politických nástrojů dostupných národním autoritám pro prosazení jejich ekonomických cílů“.⁽¹²⁾ Dále „Cooper tvrdí, že je potřeba nové politiky, aby se vypořádala s bezprecedentními podmínkami mezinárodní vzájemné závislosti“.⁽¹³⁾

Cooper se také stavěl proti návratu merkantilistického přístupu, aby si národy mohly zajistit ekonomické cíle, a tvrdil, že „ekonomický nacionalismus přivedl politiku konkurence, která je odsouzena k lehání“ a tudíž došel k závěru, „že koordinace mezinárodní politiky je ve skutečnosti jediným prostředkem, jak dosáhnout národní ekonomické cíle ve vzájemně závislém světě“.⁽¹⁴⁾

Keohane a Nye zašli v analýze vzájemní závislosti dále, obzvláště se soustředili na to, jak vzájemná závislost transformuje mezinárodní politiku. Měli tendenci zasazovat své koncepty do ideologické opozice vůči realistům mezinárodních vztahů, kteří pohlíží na svět, jako merkantilisté, jako na inherentně anarchistický. Konstrukt Keohane a Nye byl známý jako „komplexní vzájemná závislost“, v rámci které kritizují realismus. Po analýze označili realismus jako věc skládající se ze dvou primárních aspektů: že státy jsou hlavními aktéry v mezinárodní aréně, a že vojenské síly jsou v mezinárodní moci klíčové. Tvrdí, že globální ekonomická vzájemná závislost vnesla do těchto předpokladů pochyby. Nadnárodní korporace a organizace zrozené v ekonomické integraci nyní státům v rámci globálního vlivu konkurují.⁽¹⁵⁾

Keohane a Nye také probírali relevantnost a důležitost mezinárodních režimů v politice vzájemné závislosti, kdy režimy definovali jako „sít pravidel, norem a procedur, které sjednocují chování“. Tvrdí, že „režimy jsou ovlivňovány distribucí moci mezi státy, ale režimy na druhou stranu také zásadním způsobem ovlivňují vyjednávací proces mezi státy“.⁽¹⁶⁾ A opět to popírá realistické a merkantilistické postoje, že mezinárodní sféra je chaosem, protože režim může vytvořit a udržet na mezinárodní aréně pořádek.

Teoretici vzájemné závislosti mají tendenci tvrdit, že vzájemná závislost změnila řád světa, který začal být založen na kooperaci a vzájemných zájmech, značně upřednostňujících liberální ekonomický postoj a kooperativní mezinárodní řád, ve kterém všechny země hledají a získávají vzájemný prospěch. A nakonec to ospravedlňuje pokračující proces globální ekonomické integrace, zatímco realističtí a merkantilističtí teoretici, proti kterým se teoretici vzájemní závislosti staví, ospravedlňují použití síly na mezinárodní aréně tím, že ji popisují jako inherentně chaotickou. V teorii jsou postoje merkantilismus a liberalismu vzájemně si odporující, nicméně se vzájemně nevylučují a v podstatě se vzájemně posilují. Události v 70. letech jsou jasným příkladem této povahy vzájemného posilování merkantilistického chování na straně jedné zemí, a „vzájemné závislosti“ liberálního ekonomického řádu.

Jak napsal raný merkantilistický teoretik Frederick List ohledně integrace a sjednocení: „Všechny příklady, které nám může historie poskytnout, ukazují, a že tam, kde razila cestu politická unie, obchodní unie následovala. Nelze uvést ani jeden případ, kdy by vedení mělo posledně jmenované, a prvně jmenované by z toho vzešlo.“⁽¹⁷⁾ Zdálo by se, že elity si ve 20. století zvolili méně prošlapanou cestu, kdy skupina Bilderberg prosazovala integraci a sjednocení v Evropě tím, že začala s obchodní unií a politickou unií nechala následovat. Tento koncept je také patrný z pojetí teorie vzájemné závislosti, která se soustřeďuje na globální ekonomickou integraci výměnou za realistické/merkantilistické pojetí chaotického mezinárodního řádu, protože státy a další aktéři se prostřednictvím takových ekonomických vazeb stávají kooperativnějšími.

Trilateralismus

Koncem 60. let se ekonomiky západní Evropy (obzvláště Západního Německa) a Japonska rychle rozvíjely a expandovaly. Jejich měny vůči dolaru, který byl v důsledku brettonwoodského systému navázán na cenu zlata, který, prostřednictvím IMF ustavil mezinárodní peněžní systém založený na americkém dolaru, navázaného na zlato, rostly. Nicméně při růstu Západního Německa a Japonska „se koncem šedesátých let nedalo očekávat, že systém bude plnit svoji předešlou funkci prostředníka mezinárodní směny, a náhražky zlata“. A navíc, aby si udržely takové rozsáhlé impérium, vytvořily si Spojené státy obrovský deficit platební bilance.⁽¹⁸⁾

Richard Nixon provedl rozhodná opatření, která mnozí označili za „protekcionsistická“, a v r. 1971 ukončil navázání dolaru na zlato, což mělo „za následek devalvaci dolaru, který začal vůči ostatním měnám volně plavat“, a „měla se tím obnovit konkurenceschopnost americké ekonomiky“⁽¹⁹⁾, protože po devalvaci „stály americké výrobky méně v zahraničí a zahraniční zboží bylo méně konkurenceschopné na americkém trhu“. Druhým hlavním Nixonovým počinem bylo, že „uvalil 10% přírážku na většinu dovozů do Spojených států“, což mělo prospět americkým výrobním firmám, ve vztahu k zahraničním, v boji o americký trh. Výsledkem bylo, že do USA přicházelo méně asijských dovozů, více amerického zboží se prodávalo na jejich trzích za konkurenčnější ceny, což donutilo Japonsko a Evropské hospodářské společenství (EEC) zmírnit své obchodní bariéry pro americké zboží.⁽²⁰⁾

Článek ve Foreign Affairs, časopisu Council on Foreign Relations, o Nixonově nové ekonomické politice psal jako o „protekcionsistické“, povzbuzující „katastrofický izolacionalistický trend“⁽²¹⁾, a že Nixon zničil „základní pilíř celého mezinárodního měnového systému – na jehož hladkém fungování světová ekonomika závisí“.⁽²²⁾ Další článek ve Foreign Affairs vysvětlil, že Atlantisté, či internacionální frakce americké elity, byli Nixonovou novou ekonomickou politikou obzvláště rozlíceni, nicméně „se shodli na diagnóze; relativní rovnováha ekonomické síly se tak změnila, že Spojené státy již nemohly nadále hrát roli ekonomického vůdce. Ale také tvrdili, že další americký unilateralismus by roztočil spirálu obranných reakcí, které by způsobily zhoršení stavu všech západních ekonomik. Jejich doporučeným lékem místo toho byla dalekosáhlá koordinace mezi všemi trilaterálními vládami (severoamerickou, evropskou a japonskou).“⁽²³⁾

V rámci americké vládnoucí elity existoval konsensus, že brettonwoodský systém skutečně potřebuje změnu, ale mezi členy existovaly rozpory ohledně toho jak ho změnit. Mocnější (a bohatší) mezinárodní křídlo se bálo toho, jak americká politika může izolovat a zneprátelit si západní Evropu a Japonsko, a obhajovalo stanovisko, že „role Ameriky ve světové ekonomice se musí uzpůsobit růstu moci Evropy a Japonska. Musí dojít k základní reformě mezinárodního peněžního systému. Musí se obnovit snahy snížit světové obchodní bariéry. Základová americká platební bilance se zhoršila.“ Nicméně Nixon "zašel příliš daleko“, protože si zneprátelil západní Evropu a Japonsko.

V r. 1970 se David Rockefeller stal předsedou Council on Foreign Relations, přičemž byl také předsedou a generálním ředitelem Chase Manhattan. V r. 1970 jeden akademik, který vstoupil do Council on Foreign Relations v r. 1965, napsal knihu s názvem Mezi dvěma věky: Role Ameriky v technotronické éře. Autor, Zbigniew Brzezinski, vyzýval k vytvoření „Společenství vyspělých zemí“, skládající se ze západní Evropy, Spojených států a Japonska. Brzezinski psal o tom, jak „se tradiční suverenita národních států stává stále více rozklíženou, protože nadnárodní síly, jako nadnárodní korporace, banky a mezinárodní organizace, hrají

při utváření globální politiky stále větší a větší roli“. David Rockefeller si Brzezinského textu všiml a „začal mít obavy o zhoršující se vztahy mezi USA, Evropou a Japonskem“, v důsledku Nixonových ekonomických šoků. V r. 1972 David Rockefeller a Brzezinski „předložili myšlenku trilaterálního uskupení na výročním setkání Bilderberg“. V červenci 1972 se sedmáct mocných lidí sešlo na pozemku Davida Rockefellera v New Yorku, aby naplánovali vytvoření Komise. Na tomto setkání byl také Brzezinski, McGeorge Bundy, prezident Fordovy nadace (bratr Williama Bundy, editora Foreign Affairs) a Bayless Manning, prezident Council on Foreign Relations.⁽²⁴⁾ Takže v r. 1973 byla vytvořena Trilaterální komise, aby se zabývala touto problematikou.

Článek ve Foreign Affairs z r. 1976 vysvětlil, že „trilateralismus jako lingvistický výraz – a Trilaterální komise – vzešly počátkem 70. let z reakce více atlantické části komunity americké zahraniční politiky na agresivnější defenzivnější unilateralismus, který byl charakteristický pro zahraniční ekonomickou politiku Nixonovy vlády“.⁽²⁵⁾ Hlavním zájmem Komise bylo ochránit „industrializované společnosti“, jinými slovy snažit se o vzájemný prospěch trilaterálních zemí, a dát dohromady „společný přístup k potřebám a požadavkům chudších zemí“. Nicméně by se to mělo chápat jako „vytvoření společného přístupu k vypořádání se s chudšími zeměmi“. A stejně tak Komise podnikne „koordinační snahy v rámci obranné politiky a politiky ve vztahu k tak zpolitizovaným otázkám, jako jaderná proliferace, terorismus a vzdušné únosy, a k tak vysoce zpolitizovaným oblastem, jako Střední východ nebo Jižní Afrika“.⁽²⁶⁾

Je zajímavé, že teoretik vzájemné závislosti Joseph Nye je členem Trilaterální komise, stejně jako Richard N. Cooper.⁽²⁷⁾ Dnes je Joseph Nye členem představenstva Council on Foreign Relations⁽²⁸⁾ a Richard N. Cooper byl ředitelem Council on Foreign Relations v letech 1993-1994.⁽²⁹⁾

Konec navázání dolaru na zlato znamenal, že „USA již nebyly nuceny k disciplíně pokusit se udržet pevně stanovenou hodnotu vůči zlatu či čemukoliv jinému; mohly nechat dolar se pohybovat tak, jak si americké ministerstvo financí (a v konečném důsledku Federální rezervy) přálo a směřovat k odstranění zlatého standardu, který „předává řízení světové peněžní politiky do rukou jediné země“, což nebylo „přijatelné pro západní Evropu a Japonsko“.⁽³⁰⁾ Vypořádat se s touto otázkou patřilo ke zdůvodnění vytvoření Trilaterální komise.

Ropná krize

Květnové setkání skupiny Bilderberg v r. 1973 se konalo pět měsíců před obrovským nárůstem cen ropy, způsobeném yomkipurskou válkou. Nicméně podle uniklých zápisů ze setkání tam byl probírán 400% nárůst cen ropy, a účastníci setkání vytvářeli „plán, jak zvládnout brzy vytvořenou záplavu petrodolarů“.⁽³¹⁾ Ropa není problematika zájmům skupiny Bilderberg cizí, protože mezi účastníky v r. 1973 byli generální ředitelé Royal Dutch Shell, British Petroleum (BP), Total S.A., ENI, Exxon, jakož i významné bankovní zájmy a jedinci jako baron Edmond de Rothschild a David Rockefeller, a tehdejší americký ministr zahraničí Henry Kissinger.⁽³²⁾

V r. 1955 byl Henry Kissinger, v té době mladý školák, přiveden do Council on Foreign Relations, kde vynikl jako prominentní člen Koncilu a stal se chráněncem Nelsona Rockefellera, jednoho z bratrů Davida Rockefellera. V r. 1969 se stal Kissinger Nixonovým

poradcem pro národní bezpečnost.⁽³³⁾ Toto setkání Bilderberg se konalo v době velké mezinárodní nestability, obzvláště na Středním východě.

Kissinger, jako poradce pro národní bezpečnost, se nacházel v mocenském boji s ministrem zahraničí Williamem Rogersem kvůli zahraniční politice. Nixon se dokonce o pokračujícím mocenském boji mezi Kissingerem, coby poradcem pro národní bezpečnost, a ministrem zahraničí Williamem Rogersem zmínil a řekl, že „Henryho osobnostním problémem je pro nás zatraceně obtížný zvládnout“ a že Kissinger „je v rámci pokusů přimáčkout (ministra zahraničí Williama) Rogerse psychopatický“. Nixon dokonce řekl svému náčelníku štábu Haldemanovi, že Kissinger cítí, že „musí být přítomen pokaždé, když se setkám s někým důležitým“.⁽³⁴⁾

V době yomkipurské války se Nixon nacházel uprostřed domácích problémů, protože začínal skandál Watergate, který vedl k nárůstu moci a vlivu Kissingera, protože „prezident byl silně zaměstnán a v té době nezpůsobilý kvůli sebelibosti nebo alkoholu“.⁽³⁵⁾ V r. 1970 Kissinger Rogerse vyřadil z politiky v jihovýchodní Asii“ během vietnamské války, takže Rogers „se soustředil na Střední východ“. Nakonec Rogers a Nixon rezignovali, a pak se Kissinger ujal postu jak poradce pro národní bezpečnost, tak ministra zahraničí.⁽³⁶⁾

Jak Kissinger později řekl v projevu při 25. výročí Trilaterální komise: „V r. 1973, kdy jsem sloužil jako ministr zahraničí, se David Rockefeller objevil jednoho dne v mé kanceláři, aby mi řekl, že si myslí, že potřebuji trochu pomoc“ a že „Davidovo funkce v naší společnosti je rozpoznat velké úkoly, překonat překážky, pomoci najít a inspirovat lidi, aby to provedli, a učinit to s pozoruhodnou delikátností“. Kissinger dokončil svůj projev tím, že řekl: „Davide, respektuji Tě a obdivuji Tě za to, co jsi udělal s Trilaterální komisí. Ty a tvoje rodina jste reprezentovali to, co to znamená aristokracie v naší zemi – smysl pro povinnost nejen učinit to materiálně možným, ale účastnit se osobně toho, co jsi učinil možným, a vdechnout tomu nadšení, nevinnost a víru tak, že se s Tebou ztotožňuji, a, mohu-li to říct, i s Tvojí rodinou.“⁽³⁷⁾

Kissinger sabotoval mírová jednání Rogerse s egyptským prezidentem Anwarem Sadatem, který se v té době pokoušel shromáždit ostatní arabské vůdce proti Izraeli. V r. 1972 král Faisal ze Saudské Arábie „trval na tom, že ropa by neměla být používána jako politická zbraň“, nicméně „v r. 1973 Faisal oznámil, že změnil ohledně ropného embarga názor“. Faisal uspořádal setkání s vedením západních ropných společností a varoval je. Sadat řekl Faisalovi o plánu útoku na Izrael a Faisal souhlasil, že pomůže jak finančně, tak „ropnou zbraní“. O pár dní později saudský ministr ropy šejk Ahmed Yamani „začal trosit náznaky ropným společnostem ohledně snížení produkce, která by mohla ovlivnit Spojené státy“. Yamani řekl, že Henry Kissinger „oklamal prezidenta Nixona ohledně vážnosti Faisalových záměrů“.⁽³⁸⁾

4. října americká Agentura pro národní bezpečnost (NSA) „bez stínu pochybností věděla, že k útoku na Izrael dojde odpoledne 6. října“. Nicméně Nixonův Bílý dům „NSA nařídil na informacích sedět“, dokud USA nevarují Izrael několik hodin před útokem, ačkoliv „Nixonův štáb měl nejméně dvoudenní varování předem, že k útoku dojde 6. října“.⁽³⁹⁾ Několik hodin před útokem na Izrael Sýrií a Egyptem USA varovaly izraelskou protistranu, nicméně „Bílý dům trval na tom, aby Izraelci nedělali nic: žádné preventivní útoky, žádné vypálení první rány. Pokud Izrael chce americkou podporu, varoval Kissinger, nesmí začít ani mobilizovat dříve, než Arabové provedou invazi.“ Izraelská premiérka Golda Meir nechala izraelskou obranu v klidu, kdy uvedla „Kissingerovy hrozby jako hlavní důvod“. Je zajímavé, že Kissinger sám nebyl v den útoku přítomen ve své kanceláři, a věděl několik dnů předem, kdy k tomu má dojít, a přesto šel do Waldorf Astoria v New Yorku. A dále pak čekal tři dny, než

navštívil setkání Rady bezpečnosti OSN.⁽⁴⁰⁾ K útoku muselo dojít tak, jak bylo režirováno pokoutní diplomacií Kissingera.

S vypuknutím yomkippurské války 6. října 1973 Kissinger „soustředil řízení krize do svých vlastních rukou“. Poté, co Izraelci informovali Bílý dům, že na ně bylo zaútočeno, Kissinger se s Nixonem, který byl v té době na odpočinku na Floridě, neporadil ani ho dokonce neinformoval o čemkoliv po tři hodiny. Po rozmluvě s Nixonem o několik hodin později mu Kissinger řekl „máme to tu v rukou“ a „prezident ponechal tyto záležitosti v Kissingerových rukou“. Alexander Haig, bývalý druhý muž po Kissingerovi v Radě pro národní bezpečnost, tehdy Nixonův náčelník velení, byl toho rána s prezidentem. Haig řekl Kissingerovi, „že Nixon zvažuje návrat do Washingtonu, (ale) Kissinger to rozmlouval – jako součást stále se opakujícího vzoru jak udržet Nixona mimo proces“. Po tři dny to byl Kissinger, kdo „dohlížel na diplomatickou výměnu s Izraelci a Sověty ohledně války. Žádost izraelské premiérky Goldy Meir o vojenské zásoby, které začaly docházet, se nedostala k Nixonovi, ale ke Kissingerovi.“ 11. října zavolal britský premiér a žádal o rozmluvu s Nixonem, na což Kissinger odpověděl: „Můžeme jim říct ne? Když jsem mluvil s prezidentem, byl naložený (v lihu).“ Ale Britům bylo řečeno, že „premiér může mluvit s Kissingerem“.⁽⁴¹⁾

12. října poslaly hlavní americké ropné společnosti Nixonovi dopis, navrhuující, že arabské země „by měli dostat nějaký nárůst ceny“, a Nixon, podle Kissingerovy rady, poslal do Izraele zbraně, což urychlilo to, že arabské země OPEC 16. října oznámily 70% zvýšení ceny ropy a 17. října oznámily ropné embargo na USA.⁽⁴²⁾

Na setkání skupiny Bilderberg pět měsíců předtím přítomní účastníci plánovali, „jak zvládnout budoucí vytvořenou záplavu petrodolarů“. Na tomto setkání byl předpovězen 400% nárůst u středovýchodních příjmů OPEC. Dokument Bilderberg ze setkání uvedl, že: „Úkol týkající se zlepšení vztahů mezi energií dovážejícími zeměmi by měl začít konzultacemi mezi Evropou, USA a Japonskem. Tyto tři regiony, které představovaly asi 60% celosvětové energetické spotřeby, se podílely ještě větším podílem na světovém obchodu s energetickými produkty, protože absorbovaly 80% světových energetických exportů.“ Stejný dokument také uvedl, že „energetická krize nebo nárůst energetických nákladů by mohla nenapravitelně ohrozit ekonomickou expanzi vyspělých zemí, které nemají své vlastní zdroje“, a že „zneužití nebo neadekvátní kontrola finančních zdrojů ropu produkujících zemí by mohlo zcela rozvrátit a podkopat světový peněžní systém“.⁽⁴³⁾

Jak ekonom F. William Engdahl poznamenal ve své knize Století válek, „jedním z enormních důsledků následného 400% zvýšení cen ropy OPEC bylo, že investice ve výši stovek milionů dolarů firem British Petroleum, Royal Dutch Shell (obě přítomné na Bilderberg) a dalších anglo-amerických ropných koncernů v rizikovém Severním ledovém oceánu by mohly produkovat ropy se ziskem“, neboť „ziskovost těchto nových polí v Severním ledovém oceánu nebyla vůbec jistá, dokud nedošlo k nárůstu cen OPEC“.⁽⁴⁴⁾ V r. 2001 bývalý saudský zástupce v OPEC šejk Ahmed Yamani řekl: „Jsem si 100% jistý, že za nárůstem cen ropy byli Američané. Ropné společnosti měly v té době opravdové problémy, vypůjčily si spoustu peněz a potřebovaly vysoké ceny ropy, aby se zachránily.“ Když byl v r. 1974 králem Faisalem poslán k iránskému šáhovi, šáh řekl, že to byl Henry Kissinger, kdo chtěl u ropy vyšší cenu.⁽⁴⁵⁾

Článek ve Foreign Affairs, časopisu vydávaném Carnegie Endowment for International Peace, dovodil z vyčerpávajícího výzkumu, že „od r. 1971 Spojené státy povzbuzovaly ropu produkující země Středního východu, aby zvýšily cenu ropy a držely ji nahoře“. Tento závěr

se zakládal na dokumentech ministerstva zahraničí, kongresových svědectvích a rozhovorech s bývalými tvůrci politiky.⁽⁴⁶⁾ Na Osmém ropném kongresu Ligy arabských států (Arabské ligy) v r. 1972 James Akins, šéf palivové a energetické sekce ministerstva zahraničí, přednesl projev, ve kterém řekl, že se očekává, že cena ropy „prudce vzroste v důsledku nedostatku krátkodobých alternativ k arabské ropě“ a že je to „neodvratitelný trend“. Západní pozorovatel na setkání řekl, že Akinsův projev v podstatě „obhajoval, aby Arabové zvýšili cenu ropy na 5 dolarů za barel“. Samotný ropný průmysl se ve své pozici také stával jednotnějším. National Petroleum Council (NPC), „vládní poradní těleso reprezentující zájmy ropného průmyslu, čekalo, dokud nebyl Nixon bezpečně znovu zvolen, než zveřejnilo rozsáhlou řadu studií vyzývajících ke zdvojnásobení amerických cen plynu a ropy“.⁽⁴⁷⁾

V létě před yomkippurskou válkou v r. 1973 byl James Akins učiněn americkým velvyslancem v Saudské Arábii. Také byl čistou náhodou členem Council on Foreign Relations⁽⁴⁸⁾. Saudskoarabský ministr ropy a zástupce v OPEC šejk Ahmed Yamani v únoru 1973 uvedl, že „je v zájmu ropných společností, aby se ceny zvýšily“, protože „jejich zisky plynou z produkčního stupně“. Bylo to také v zájmu USA, protože OPEC bude muset vyšší příjmy investovat, pravděpodobně v samotných USA.⁽⁴⁹⁾

Samotné ropné společnosti se také bály, že budou jejich zařízení v zemích OPEC znárodněna, takže „dychtivě chtěly zapojit země OPEC do ropného byznysu ve Spojených státech, aby jim poskytly zájem udržet status quo“. Několik týdnů před vypuknutím války Rada pro národní bezpečnost, vedená Kissingerem, vydala prohlášení, uvádějící, že vojenská intervence v případě války na Středním východě „je vyloučena“.⁽⁵⁰⁾

Americký velvyslanec v Saudské Arábii, James Akins, později svědčil v kongresu o faktu, že když v r. 1975 Saudové zajeli do Iránu, aby se pokusili přimět šáha srazit cenu ropy, bylo jim řečeno, že Kissinger Iráncům řekl, že „Spojené státy chápou přání Iránu mít vyšší cenu ropy“.⁽⁵¹⁾ Akins byl ze Saudské Arábie odstraněn v r. 1975, kvůli „politickým rozepřím s ministrem zahraničí Henry Kissingerem“.⁽⁵²⁾

Zvýšení cen ropy OPECem mělo za následek „odstranění některých srážkových daní na zahraniční investice“ ve Spojených státech, „nevázaný prodej zbraní, který nemůže probíhat bez amerického podpůrného personálu, Iránu a Saudské Arábii“, a stejně tak „pokus potlačit zveřejnění údajů o objemu financí OPEC uložených u amerických bank“.⁽⁵³⁾ Nakonec zvýšení cen „poskytlo konkurenční výhodu Spojeným státům, protože ekonomické škody byly u Evropy a Japonska větší“. Je zajímavé, že „programy pro odsátí petrodolarů se samy staly ospravedlněním pro nepřetržitý tok amerických a cizích finančních zdrojů do zaplacení vyšších cen ropy. V podstatě investorské lobby, obchodníci a vývozci ve Spojených státech byli stále více nakloněni tomu, aby se zemím OPEC dostalo jejich cesty“. Mimo spojené státy se „široce věří“, že politika vysokých cen ropy měla za cíl poškodit Evropu, Japonsko a rozvojový svět.⁽⁵⁴⁾ Byl to také „podnět z ropného průmyslu“, který přešel „do zformulování americké mezinárodní ropné politiky“.⁽⁵⁵⁾

V r. 1974, kdy představitel Bílého domu navrhl, aby ministerstvo financí donutilo OPEC snížit cenu ropy, byla jeho myšlenka zametena pod koberec, a později uvedl, že „byli to bankovní šéfové, kteří tuto radu smetli ze stolu a tlačili na „recyklační“ program na přizpůsobení se vyšším cenám ropy“. V r. 1975 byl investiční bankéř Wall Street poslán do Saudské Arábie jako hlavní investiční poradce Saudskoarabské monetární agentury (SAMA) a „měl směřovat saudské petrodolary do správných bank, přirozeně v Londýně a New Yorku.“⁽⁵⁶⁾

V r. 1974 byl zařizen další nárůst cen ropy OPEC o 100%, po setkání v iránském Teheránu. S touto iniciativou přišel iránský šáh, který se o jen několik měsíců dříve stavěl proti tehdejšímu zvýšení. Šejk Yamani, saudský ministr ropy, byl poslán, aby se po jeho překvapivém rozhodnutí zvýšit ceny setkal s iránským šáhem, kdy Yamaniho poslal saudský král Faisal, který se obával, že vyšší ceny znepřátelí USA, a šáh Yamanimu řekl: „Proč jste proti zvýšení ceny ropy? Je to to, co oni chtějí? Zeptejte se Henry Kissingera – je to on, kdo chce vyšší cenu.“⁽⁵⁷⁾

Jak Peter Gowan uvedl v Globalizačních hrátkách: „Nárůsty cen ropy byly důsledkem amerického vlivu na ropné státy, a byly zinscenovány částečně v rámci výkonu ekonomické politiky namířené proti americkým „spojencům“ v západní Evropě a Japonsku. A dalším rozměrem politiky Nixonovy vlády ohledně zvýšení cen ropy bylo dát, jejich prostřednictvím, novou roli americkým soukromým bankám v mezinárodních finančních vztazích.“ Vysvětlil, že Nixonova vláda sledovala politiku zvýšení cen ropy již dva roky před yomkippurskou válkou, a „již v r. 1972 Nixonova vláda plánovala recyklaci petrodolarů americkými soukromými bankami, když se OPEC konečně začne řídit americkou radou a zvedne ceny ropy“.⁽⁵⁸⁾ A nakonec, zvýšení cen mělo devastující dopad na západní Evropu a Japonsko, což byly rychle rostoucí ekonomiky, ale byly silně závislé na středovýchodní ropě. To je příkladem, jak USA, zatímco obhajovaly liberální mezinárodní ekonomický řád, jednaly merkantilistickým způsobem, kdy ničily konkurenty prostřednictvím vylepšování své vlastní mocenské pozice a vlivu.

V r. 1975 David Rockefeller založil Trilaterální komisi, aby prosazovala koordinaci a kooperaci mezi Japonskem, západní Evropou a severní Amerikou (jmenovitě USA), přesto ve stejném roce hrál jeho dobrý přítel a blízký důvěrník, Henry Kissinger, roli v prosazování a zinscenování zvýšení cen ropy, která měla poškozující dopad na Japonsko a západní Evropu. Je třeba také poznamenat, že Chase Manhattan Bank Davida Rockefellera, kde byl v té době generálním ředitelem, značně profitovala ze systému recyklace petrodolarů, prosazovaném Henry Kissingerem, kdy země OPEC reinvestovaly svůj nový nadbytečný kapitál do americké ekonomiky prostřednictvím londýnských a newyorských bank.

Jak si lze vysvětlit tyto dvě zdánlivě diametrálně opačné iniciativy? Možná, že ropná krize, mající negativní dopad na Japonsko a ekonomiky západní Evropy, mohla urychlit nezbytnost kooperace mezi trilaterálními zeměmi, kdy je nutila se sejít a koordinovat budoucí politiku.

Je životně důležité pochopit globální podmínky, ve kterých ceny vzrostly a vzešlo v nich jejich řešení, obzvláště ve vztahu k třetímu světu. Afrika byla od 19. století pod evropskou koloniální kontrolou. Bylo to v 50. a 60. letech, kdy téměř všechny africké země získaly nezávislost na evropských metropolích. Afrika je velmi významným případem, protože je mimořádně bohatá na mnoho zdrojů, od zemědělství po ropu, minerály a velkou řadu dalších zdrojů používaných po celém světě. Pokud by byly africké země schopny rozvinout si vlastní ekonomiku, použít své zdroje a vytvořit svůj vlastní průmysl a obchod, mohly by se stát soběstačnými, to v první řadě, a pak by se mohly stát silou představující velkou konkurenci zavedeným odvětvím a elitám po celém světě. Nakonec, Evropa nemá ohledně zdrojů příliš mnoho co nabídnout, protože bohatství kontinentu z velké části pocházelo z plundrování zdrojů regionů jako Afrika, a z toho, že se stala přeborníkem v peněžní manipulaci. Revitalizovaná, energická, ekonomicky nezávislá a úspěšná Afrika by mohla znamenat konec západní finanční nadvlády. „V letech 1960 až 1975 rostl africký průmysl 7,5% ročně. To vypadalo v porovnání s 7,2% v latinské Americe a 7,5% v jihovýchodní Asii příznivě.“⁽⁵⁹⁾ V Africe „bylo období 1960-73 svědkem několika důležitých prvních kroků v procesu

industrializace“, nicméně „po první ropné krizi se začal objevovat dramatický pokles v míře industrializace“. V letech 1973 až 1984 míra růstu rychle klesala.⁽⁶⁰⁾

Takže manipulací s cenou ropy můžete manipulovat vývoj v rozvojovém světě, který začínal vypadat, že by mohl přerůst do vážné konkurence, protože zažíval exponenciální růst. V 70. letech byly dva ropné šoky; jeden v r. 1973 a druhý v r. 1979. Po těchto zvýšeních cen si rozvojové země světa musely peníze na financování rozvoje půjčovat.

Banky, ve kterých bylo ukládáno obrovské množství petrodolarů z ropy produkujících zemí, potřebovaly tyto dolary „recyklovat“ v investicích někam, aby dosáhly zisku. Naštěstí pro banky „byly rozvojové země zoufalé a potřebovaly finance na industrializaci svých ekonomik. V některých případech byly rozvojové země spotřebiteli ropy a potřebovaly půjčky na zaplacení rostoucích cen ropy. V jiných případech bylo učiněno rozhodnutí držet se strategie dluhem financované industrializace. To znamenalo, že státy si půjčovaly peníze na investice do industrializace a půjčky splácely ze zisků svého nového průmyslu. Půjčky byly atraktivní možností, protože nepřicházely s vlivem cizích nadnárodních korporací, který doprovázel přímé zahraniční investice, a většina států měla pro vlastní investice jen málo financí.“⁽⁶¹⁾

Nárůsty cen ropy „změnily tvář světa financí“, protože: „V novém věku drahé energie spousta zemí, a ne všechny byly z rozvojového světa, byla příliš upnutá k zaplacení svých účtů za dovezenou ropu. Zároveň západní banky náhle získaly lavinu vkladů z ropy produkujících zemí. Zdálo se jen logickým, dokonce humánním, že banky měly petrodolary recyklovat.“ Tehdy se začala objevovat skutečná tvář trilateralismu: „Bylo na denním pořádku, že jedna nebo dvě velké banky v USA nebo západní Evropě naháněly po telefonu tučty partnerů, aby daly dohromady tak zvané jumbo syndikáty pro půjčky rozvojovým zemím. Někteří bankéři se tak báli, že to prošvihnou, že během polední pauzy dokonce zmocnili své sekretářky, aby přislíbily 5 nebo 10 milionů dolarů jako součást nějakého miliardového úvěrového balíčku pro Brazílii nebo Mexiko.“ Je zajímavé, že tyto banky tvrdily, „že jejich zahraniční půjčky byly povzbuzovány představiteli amerického ministerstva financí a vedením Federálních rezerv. Bály se, že rozvojové země se stanou ekonomicky a politicky nestabilními, pokud jim bude úvěr odepřen. V r. 1976 Arthur Burns, předseda Federálních rezerv, začal varovat bankéře, že půjčují příliš mnoho do zahraničí, ale neudělal nic, aby úvěry omezil. Z velké části jeho varování ignorovali. Finančníci měli důvěru, že země jako Mexiko, se svými rezervami ropy, a Brazílie, s bohatými nerostnými zdroji, představovaly dobré úvěrové riziko.“⁽⁶²⁾

Podle zprávy vytvořené Federálními rezervami před ropnou krizí v r. 1973, „soukromý japonský finanční systém zůstal z velké části od zbytku světa izolovaný. Tento systém byl vysoce regulován“ a „různé typy bankovních firem a dalších firem finančních služeb byly právně a administrativně omezeny na určený rozsah aktivit jim přisouzených“. Nicméně ropný šok OPEC v r. 1973 signalizoval bod zvratu ve fungování japonského finančního systému“.⁽⁶³⁾ Jako součást tohoto bodu zvratu Bank of Japan (centrální banka Japonska) zmírnila „peněžní kontrolu tím, že štedřeji půjčovala hlavním bankám. Důsledkem byl rostoucí rozpočtový schodek a rychlý nárůst inflace.“⁽⁶⁴⁾ Deregulace přístupu japonských bank na zahraniční trhy šla ruku v ruce s deregulací domácího trhu. Byla to obousměrná silnice; jak japonský průmysl a banky získávaly přístup na cizí trhy, cizí průmysl a banky získávaly přístup na japonský trh. To vedlo k růstu japonských bank v mezinárodním měřítku, z nichž mnohé z nich patří dnes k největším bankám na světě. To bylo důsledkem snah Trilaterální komise. Očividným projevem trilaterálního partnerství bylo také to, že západní banky

„poskytovaly půjčky, aby chudé země mohly nakoupit zboží vyrobené v západní Evropě a severní Americe“.⁽⁶⁵⁾

Velmi významným bylo, že „nové mezinárodní peněžní dohody poskytly vládě Spojených států mnohem větší vliv v mezinárodních peněžních a finančních vztazích ve světě, než který měly za brettonwoodského systému. Mohly volně určovat cenu dolaru. A ostatní státy se stále více stávaly závislými na vývoji na anglo-americkém finančním trhu při svém řízení mezinárodních peněžních vztahů. A trendy na těchto finančních trzích mohly být měněny kroky (a slovy) amerických veřejných autorit z ministerstva financí a vedení Federálních rezerv (americké centrální banky).“⁽⁶⁶⁾ Tento nový systém je zmiňován jako režim dolaru-Wall Street (DWSR), protože je závislý na americkém dolaru a klíčových hráčích na Wall Street.

Reakcí Federálních rezerv na první ropný šok 1973-74 bylo udržení nízkých úrokových sazeb, což vedlo k inflaci a devalvaci dolaru. Také to umožnilo a povzbudilo, aby banky půjčovaly obrovské částky rozvojovým zemím, často půjčujíc více, než byla jejich čistá hodnota. Nicméně v r. 1979, s druhým ropným šokem, Federální rezervy změnily politiku, a skutečná povaha původní ropné krize, recyklování petrodolarů a půjček se stala zjevnou.

Nástup neo-liberalismu

Na počátku 70. let byla vláda Chile vedena levicovým, k socialismu tíhnoucím politikem jménem Salvador Allende, který zvažoval začít s programem znárodnění průmyslu, který by značně ovlivnil americké obchodní zájmy v zemi. David Rockefeller vyjádřil svůj názor na tuto problematiku ve své knize Memoáry, kde řekl, že akce nové chilské vlády „vážně omezují operace zahraničních korporací“ a pokračoval: „Byl jsem touto situací tak znepokojen, že jsem se setkal s ministrem zahraničí Williamem P. Rogersem a poradcem pro národní bezpečnost Henry Kissingerem.“⁽⁶⁷⁾

Jak vyhodnotil autor Peter Dale Scott ve své knize Cesta k 9/11, David Rockefeller hrál v událostech v Chile klíčovou roli. Po neúspěšném pokusu vyřešit „situaci“ posláním Davidova bratra Nelsona Rockefellera, guvernéra New Yorku, dolů do latinské Ameriky, se David Rockefeller pokusil o větší operaci. David Rockefeller sdělil svůj příběh o tom, jak jeho přítel Augustin (Doonie) Edwards, vydavatel El Mercurio, varoval Davida, že pokud Allende vyhraje volby, Chile se „stane další Kubou, satelitem Sovětského svazu“. David pak Doonieho „zkontaktoval s Henry Kissingerem“.⁽⁶⁸⁾

Ve stejném měsíci, kdy se Kissinger setkal s Edwardsem, Rada pro národní bezpečnost (kde Kissinger zastával nejvyšší post) zplnomocnila CIA provést „kazící operace“, aby se zabránilo zvolení Allendeho. David Rockefeller znal Doonie Edwardse z Business Group for Latin America (BGLA), která byla založena Rockefellerem v r. 1963, a později byla přejmenována na Council of the Americas. Rockefeller ji původně založil ve spolupráci s americkou vládou, „jako krytí pro operace CIA v latinské Americe“. Americkým náměstkem ministra zahraničí pro latinskoamerické záležitosti byl v té době Charles Meyer, dříve u Rockefellerovy BGLA, který řekl, že byl na svůj post vybrán na ministerstvu zahraničí „Davidem Rockefellerem“. Když byl Allende 4. září 1970 zvolen, Doonie Edwards odjel z Chile do USA, kde mu Rockefeller pomohl „se etablovat“, a generální ředitel PepsiCo, Donald Kendall, mu dal práci jako vice-prezident. O deset dní později se Donald Kendall setkal s Richardem Nixonem, a další den spolu Nixon, Kissinger, Kendall a Edwards posnídali. Později toho dne Kissinger zorganizoval setkání Edwardse a ředitele CIA Richarda

Helmse. Helms se setkal jak s Edwardsem, tak Kendallem, který požádal CIA o intervenci. Později toho dne Nixon řekl Helmsovi a Kissingerovi, aby „začali proti Allendovi jednat“.⁽⁶⁹⁾

Nicméně předtím, než se Edwards setkal s ředitelem CIA, se Henry Kissinger soukromě setkal s „Davidem Rockefellerem, předsedou Chase Manhattan Bank, který měl v Chile zájmy, které byly mnohem širší, než dokonce zájmy Pepsi-Coly“. Rockefeller dokonce umožnil, aby CIA použila jeho banku pro „proti-allendovské chilské operace“.⁽⁷⁰⁾ Když se Allende dostal k moci, „komerční banky, včetně Chase Manhattan, Chemical, First National City, Manufacturers Hanover a Morgan Guaranty zrušily Chile úvěry“ a „Světová banka, Inter-American Development Bank, Agency for International Development a Export-Import Bank buď zrušily v Chile programy, nebo zrušily úvěry“. Nicméně „vojenská pomoc Chile, která byla vždy značná, se v období 1970-1974 v porovnání s předešlými čtyřmi lety zdvojnásobila“.⁽⁷¹⁾

11. září 1973 generál Augusto Pinochet provedl státní převrat, za pomoci a účasti CIA, proti vládě Allendeho v Chile, svrhl ji a Pinochet nastoupil jako diktátor. Další den byl na stole „generálů ozbrojených sil, kteří vykonávali vládní funkce“, ekonomický plán pro tuto zemi. Plán obsahoval „privatizaci, deregulaci a škrty sociálních výdajů“ a byl napsán „v USA vyškolenými ekonomy“.⁽⁷²⁾ Byly to klíčové koncepty neoliberálního myšlení, které byly, prostřednictvím ropných krizí 70. let, uvaleny na rozvojový svět prostřednictvím Světové banky a IMF.

V podstatě Chile byla neoliberálním zkuševým experimentem. Ten se měl značně rozšířit a stát se samou podstatou mezinárodního ekonomického řádu.

Globalizace: liberálně-merkantilistický ekonomický řád?

Neoliberálové se ujímají vedení

V r. 1971 se Jimmy Carter, poněkud bezvýznamný guvernér z Georgie, začal setkávat s Davidem Rockefellerem. Dali se dohromady díky Carterově podpoře ze strany korporátní elity z Atlanty, které měly rozsáhlé vazby na Rockefelleru. Takže v r. 1973, kdy David Rockefeller a Zbigniew Brzezinski vybírali lidi do Trilaterální komise, byl Carter vybrán za člena. Carter se tak účastnil každého setkání a dokonce si zaplatil cestu na setkání v Japonsku v r. 1976 ze svých prostředků na kampaň, protože v té době kandidoval na prezidenta. Brzezinski byl Carterovým nejbližším poradcem a psal hlavní Carterovy předvolební projevy.⁽⁷³⁾

Když se Jimmy Carter stal prezidentem, jmenoval více než dva tucty členů Trilaterální komise na klíčové posty ve své vládě, mezi nimi Zbigniewa Brzezinského, který se stal poradcem pro národní bezpečnost; Samuela P. Huntingtona, koordinátora pro národní bezpečnost a zástupce Brzezinského; Harolda Browna, ministra obrany; Warrena Christophera, náměstka ministra zahraničí, Waltera Mondala, vice-prezidenta; Cyruse Vance, ministra zahraničí; a v r. 1979 jmenoval přítele Davida Rockefellera, Paula Volckera, za předsedu Federálních rezerv.⁽⁷⁴⁾

V r. 1979 způsobila íránská revoluce další obrovský nárůst cen ropy. Západní země, obzvláště Spojené státy, zmrazily íránská aktiva, čímž „účinně zamezily přístupu Íránu na globální ropný trh a zmrazení íránských aktiv se stalo hlavním faktorem obrovského nárůstu cen ropy

v r. 1979 a 1981“.⁽⁷⁵⁾ Navíc v r. 1979 British Petroleum zrušila velké kontrakty na dodávky ropy, což spolu se zrušeními provedenými Royal Dutch Shell vyhnalo ceny ropy opět výše.⁽⁷⁶⁾

Nicméně v r. 1979 se Federální rezervy, nyní pilíř mezinárodního peněžního systému, který se topil v petrodolarech (amerických dolarech) v důsledku ropné krize z r. 1973, rozhodly přijmout odlišné opatření proti svému předešlému. V srpnu 1979, „na radu Davida Rockefellera a dalších vlivných hlasů z bankovních kruhů Wall Street jmenoval prezident Carter Paula A. Volckera, muže, který byl v srpnu 1971 klíčovým architektem politiky zrušení zlatého dolarové standardu, šéfem Federálních rezerv“.⁽⁷⁷⁾

Volcker začal jako řadový ekonom newyorské Federální rezervní banky na začátku 50. let. Po pěti letech tamního působení „ho odlákala Chase Bank Davida Rockefellera“.⁽⁷⁸⁾ Takže v r. 1975 odešel Volcker pracovat do Chase, kde ho Rockefeller „najal jako zvláštního asistenta kongresové komise pro peníze a úvěry v Americe, a později ho poslal na pomoc do poradního výboru ministerstva financí“.⁽⁷⁹⁾ Počátkem 60. let Volcker odešel pracovat na ministerstvo financí a do Chase se vrátil v r. 1965 „jako asistent Rockefellera, tentokrát jako vice-prezident zabývající se mezinárodním obchodem“. Když Nixon nastoupil do Bílého domu, Volcker dostal třetí nejvyšší post na ministerstvu financí. To ho dostalo do centra rozhodovacího procesu stojícího za rozpuštěním brettonwoodských dohod.⁽⁸⁰⁾ V r. 1973 se Volcker stal členem Rockefellerovy Trilaterální komise. V r. 1975 dostal práci prezidenta newyorské Federální rezervní banky, nejmocnější z 12 poboček Fedu.

V r. 1979 dal Carter práci ministra financí Arthuru Millerovi, který byl předsedou Fedu. To nechalo ve Fedu mezeru, která byla zprvu Carterem nabídnuta Davidu Rockefellerovi, který odmítl, a pak A. W. Clausenovi, předsedovi Bank of America, který také odmítl. Carter se opakovaně pokusil přimět k přijetí Rockefellera a nakonec Rockefeller doporučil na toto místo Volckera.⁽⁸¹⁾ Volcker se stal předsedou Federálního rezervního systému a okamžitě provedl drastická opatření v boji s inflací tím, že radikálně zvýšil úrokové sazby.

Svět byl otřesen. To nebyla politika, kterou by pocítily pouze USA formou krize, ale vyslalo to šokové vlny do celého světa a zdevastovalo to zadlužené země třetího světa. To bylo pravděpodobně konečným cílem ropných šoků 70. let a šokové terapie Federálních rezerv r. 1979. S rostoucími úrokovými sazbami vzrostly také náklady na mezinárodní peníze. Tudiž úrokové sazby mezinárodních půjček přijatých v 70. letech vzrostly ze 2% v 70. letech na 18% v 80. letech, a došlo k dramatickému nárůstu úrokového zatížení rozvojových zemí.⁽⁸²⁾

V rozvojovém světě státy, které musely dovážet ropu, čelily enormním výdajům na pokrytí těchto dluhů, a dokonce i ropu produkující země, jako Mexiko, čelily obrovským problémům, protože se silně zadlužily kvůli industrializaci, a pak trpěly, když ceny ropy opět poklesly, protože krize probíhající v rozvojových zemích snížila poptávku. Takže v r. 1982 Mexiko vyhlásilo, že již nemůže splácet své dluhy, což znamenalo, že „již nedokázalo dále krýt své úrokové náklady, a o to méně splatit dluh“. Výsledkem bylo prasknutí dluhové bubliny. Banky pak své půjčování Mexiku zastavily, a „zanedlouho bylo zřejmé, že státy jako Brazílie, Venezuela, Argentina a mnoho subsaharských afrických zemí jsou ve stejně obtížné finanční pozici“.⁽⁸³⁾

IMF a Světová banka vstoupily na scénu nově vybaveny zcela novým pohledem a politickým programem, vytvořeným přesně v době příchodu dluhové krize. IMF „vyjednával stand-by půjčky s dlužníky a nabízel dočasnou pomoc potřebným státům. Na oplátku za půjčky státy souhlasily přijmout programy na strukturální změny (SAP). Tyto programy ukládaly

liberalizaci ekonomiky v oblasti obchodu a zahraničních investic, a dále snížení státní podpory a byrokracie, aby se vyrovnal státní rozpočet.^{“(84)} Takže neoliberalní projekt z r. 1973 v Chile se rozšířil na samou podstatu fungování mezinárodních finančních institucí. (IFI).

Neoliberalismus je „konkrétní organizace kapitalismu, která se vyvinula na ochranu kapitalismu a snížení moci práce. Toho je dosaženo prostředky sociální, ekonomické a politické transformace prosazené vnitřními silami, a stejně tak vnějším tlakem“ a znamená to „bezostyšné používání cizí pomoci, odpouštění dluhů a podporu platební bilance s cílem prosadit neoliberalní program, a je-li to nezbytné diplomatický tlak, politické nepokoje a vojenské intervence“.^{“(85)} Navíc, „neoliberalismus je součástí hegemonistického projektu koncentrace moci a bohatství do rukou elitních skupin po celém světě, z čehož mají prospěch obzvláště finanční zájmy v každé zemi, a americký kapitál mezinárodně. Proto nelze globalizaci a imperialismus analyzovat odděleně od neoliberalismu.“^{“(86)}

Joseph Stiglitz, bývalý hlavní ekonom Světové banky, napsal ve své knize Globalizace a nespokojenost s ní: „V 80. letech banka zašla dále, než jen pouhé půjčování na projekty (jako silnice a přehrady), a poskytovala širokou podporu ve formě strukturálních půjček; ale dělala to pouze tehdy, když to IMF schválil – a s tímto schválením přišly na danou zemi IMF uvalené podmínky.“^{“(87)} Jak napsal ekonom Michel Chossudovsky: „Protože země byly zadlužené, brettonwoodské instituce byly schopné donutit je prostřednictvím tak zvaných „podmínek“ připojených k úvěrovým dohodám odpovídajícím způsobem přesměrovat svoji makroekonomickou politiku v souladu se zájmy oficiálních a komerčních věřitelů.“^{“(88)}

Povaha SAP je taková, že podmínky uvalené na země, které se těmito dohodám upsaly, zahrnují: snížení rozpočtových schodků, devalvaci měny, omezení vládního vypůjčování od centrálních bank, liberalizaci zahraničního obchodu, snížení mezd ve veřejném sektoru, cenovou liberalizaci, deregulaci a změnu úrokových sazeb.^{“(89)} Pro snížení rozpočtových schodků je zaveden do všech výdajových kategorií „přesný strop“; státu již není nadále povoleno mobilizovat své vlastní zdroje pro vybudování veřejné infrastruktury, silnic nebo nemocnic, atd.^{“(90)}

Joseph Stiglitz napsal, že „lidé z IMF monitorovali vývoj, a to nejen u relevantních ukazatelů pro dobré makro řízení – inflace, růstu a nezaměstnanosti – ale také u pomocných proměnných, jako peněžní zásoba“, a že „v některých případech dohody uváděly, jaké zákony musí parlament dané země schválit, aby vyhověla požadavkům nebo „cílům“ IMF – a kdy“.^{“(91)} A dále, „podmínky zacházely za rámec ekonomiky, do oblastí, které přísluší sféře politiky“ a že „způsob, jakým byly podmínky uvaleny, učinil podmínky politicky neudržitelnými; když nová vláda přišla k moci, upustilo se od toho. Takové podmínky byly považovány za pronikání nové koloniální moci do vlastní suverenity země.“^{“(92)}

„Výraz „washingtonský konsensus“ byl vymyšlen, aby vyjádřil dohodu na ekonomické politice, o kterou se dělily dvě hlavní mezinárodní finanční instituce ve Washingtonu (IMF a Světová banka) a americká vláda samotná. Tento konsensus stanovoval, že nejlepší cesta ekonomického rozvoje je prostřednictvím finanční a obchodní liberalizace a že mezinárodní instituce by měly země přesvědčovat, aby taková opatření přijaly co nejdříve.“^{“(93)} Dluhová krize poskytla dokonalou příležitost pro rychlé uvalení těchto podmínek na země, které nebyly v pozici, kdy mohly vyjednávat, a neměly času nazbyt, zoufale potřebujíc půjčky. Bez dluhové krize by taková politika byla předmětem velké diskuse, a za analýzy zemí přijímajících SAP případ od případu by si svět rychle začal být vědom jejích nebezpečných

důsledků. Dluhová krize byla pro zavedení SAP v mezinárodním měřítku během krátké doby absolutně nezbytná.

Tento efekt se stal dosti zřejmým, protože dopad „této politiky na populaci rozvojových zemí byl devastující. 80. léta jsou známa jako „ztracené desetiletí“ vývoje. Mnoho ekonomik rozvojových zemí bylo v r. 1990 oproti r. 1980 menších a chudších. Během 80. a 90. let byl dluh v mnoha rozvojových zemích tak velký, že vládám zůstalo na financování sociálních služeb a rozvoje jen málo zdrojů.“⁽⁹⁴⁾ Dluhovou krizí byly země v rozvojovém světě „vyhladověny o mezinárodní finance a státy neměly na výběr, než své ekonomiky otevřít cizím investorům a obchodu“.⁽⁹⁵⁾ „Třetí svět“ byl zachvácen ledovým sevřením ekonomického kolonialismu, pod pláštíkem neoliberální ekonomické teorie.

Návrat k etatistické teorii

Od 70. let se merkantilistické myšlení znovu objevilo v oficiální politicko-ekonomické teorii. Pod různými názvy, jako neomerkantilismus, ekonomický nacionalismus nebo etatismus, zastává klíčovou úlohu v globální politické ekonomii. Mnoho „globalizační“ literatury klade důraz na „pokles role státu“ tváří v tvář integrovanému mezinárodnímu ekonomickému řádu, kde jsou hranice iluzorní. Nicméně etatistická teorie aspoň pomáhá pochopit, že stát je stále klíčovým faktorem v globální politické ekonomii, dokonce i uprostřed neoliberálního ekonomického řádu.

V rámci neoliberálního ekonomického řádu to byly mocné západní (primárně USA a západní Evropa) státy, které nastolily neomerkantilistickou či etatistickou politiku, aby chránily a prosadily své zájmy v rámci globální politické ekonomie. Některé z těchto metod se točily kolem politických nástrojů jako exportní dotace, zavedené kvůli snížení cen zboží, což ho pak učinilo atraktivnějším pro dovozce, což znamenalo, že daná země měla výhodu nad konkurencí.

Například USA měly enormní zemědělské dotace, které činí z amerických zemědělských produktů a obilí pro dovážející země snadno dostupné, atraktivní a dostupné komodity. Země globálního jihu (méně rozvinuté země, LDC) vystavené neoliberální politice uvalené na ně Světovou bankou a IMF byly nuceny otevřít své ekonomiky zahraničnímu kapitálu. Světová banka vozila silně dotované americké obilí do těchto chudých zemí pod záminkou „potravinové pomoci“, která měla ten důsledek, že destabilizovala zemědělský trh dané země, protože silně dotované americké obilí bylo levnější, než místní produkce, a tak byli farmáři zlikvidováni. Většina LDC je v převážně míře zemědělská, takže když je zemědělský sektor zničený, je zničena i celá země. Propadne se do ekonomické krize a dokonce i hladomoru.

V rámci etatistického přístupu teoretici zkoumají, nakolik je stát ještě relevantní při utváření ekonomických výstupů a nakolik stále zůstává mocným subjektem v mezinárodní aréně. Jedním z prominentních teoretiků etatistické školy je Robert Gilpin. Gilpin, profesor na Woodrow Wilson School of Public and International Affairs na Princetonu, je také členem Council on Foreign Relations. Ve své knize Globální politická ekonomie Gilpin tvrdí, že nadnárodní korporace jsou vynálezem Spojených států, a skutečně, byl to „americký fenomén“, na základě kterého evropské a asijské státy reagovaly internacionalizací svých vlastních firem. V tomto smyslu jeho teorie postulovala návrat ke konkurenční povaze merkantilistické ekonomické teorie, v rámci které jeden stát získává na úkor jiného. Také se zabývá povahou mezinárodní ekonomiky, a to jak historicky, tak v současné době, kde

existuje jeden stát jednající jako hlavní vynucovatel a manažer globální ekonomiky. Historicky to byla Británie, v současné době jsou to Spojené státy.

Nelze popřít význam státu v globální politické ekonomii, protože ten byl, a stále je, velmi relevantní. Události roku 1973 jsou toho příkladem, nicméně aby byla situace pochopena, je třeba toho prozkoumat více. Ačkoliv státy jsou stále hlavními hráči, je klíčové zabývat se tím, v čí prospěch jednají. Merkantilističtí a etatističtí teoretici mají tendenci soustřeďovat se na koncept, kde státy jednají ve svém vlastním sobeckém zájmu, ve prospěch státu, jak politicky, tak ekonomicky. Nicméně je to tak trochu lineární a odvrací to pozornost, protože se to nezabývá přesnou strukturou státní ekonomiky, obzvláště co se týká jeho peněžního systému a systému centrálního bankovníctví.

Státy, a obzvláště velké hegemónické, jako Spojené státy a Velká Británie, jsou kontrolovány mezinárodním systémem centrálního bankovníctví, pracujícím prostřednictvím tajných dohod v rámci Bank for International Settlements (BIS) a operujícím prostřednictvím centrálních bank (jako Bank of England a Federální rezervy). Stát je tak vlastněn mezinárodním bankovním kartelem, a ačkoliv stát jedná způsobem, který prokazuje jeho pokračující relevantnost v globální ekonomice, nejedná tak v rámci zájmu sebe samotného, ale ve prospěch mocných zájmů, které daný stát kontrolují. Stejný mezinárodní bankovní kartel, který kontroluje Spojené státy dnes, dříve kontroloval Velkou Británii a držel ji nahoře jako mezinárodní hegemóna. Když britský řád povadl a byl nahrazen Spojenými státy, světovou ekonomiku řídily USA. Nicméně slouží to stejným zájmům. Státy budou využívány a odkládány podle vůle mezinárodní bankovního kartelu; jsou to pouze nástroje.

V tomto smyslu teorie vzájemné závislosti, která předjímá úpadek státu v mezinárodních záležitostech, neuznává roli státu při prosazování a pochopení procesu vzájemné závislosti. Úpadek národního státu je státem řízený proces, a je to proces, který vede k nástupu kontinentálního státu a globálního státu. Státy jsou stále velmi relevantní, ale jak liberální, tak merkantilističtí teoretici, zatímco jsou užiteční u pochopení konceptů stojících za globální ekonomikou, pokládají teoretické základy pro politicko-ekonomickou agendu prováděnou mocnými zájmy. Jak řekl Robert Cox: „Teorie je vždy pro někoho a pro nějaký účel.“

Teorie hegemónické stability

Ve své knize *Globální politická ekonomie* Gilpin vysvětlil, že „časem, nebude-li zastavena, by integrace ekonomiky na světovou ekonomiku, zintenzivňující procesy zahraniční konkurence a nezbytnost být efektivní, aby bylo možné přežít ekonomiky, mohla podkopat nezávislost společnosti a donutit ji přijmout nové hodnoty a formy sociální organizace. Strach, že ekonomická globalizace a integrace národních trhů ničí nebo může zničit politickou, ekonomickou a kulturní autonomii národních společností, se silně rozšířil.“⁽⁹⁶⁾

Nicméně Gilpin vysvětluje, že „vytvoření efektivních mezinárodních režimů a řešení problému podvolení se si vyžaduje jak silné mezinárodní vedení, tak efektivní mezinárodní vládnoucí strukturu“. Přesto, vysvětluje, „režimy sami o sobě nemohou poskytnout vládnoucí strukturu, protože jim chybí nejklíčovější složka vlády – moc vynutit si poslušnost. Režimy musí místo toho stát na politickém základu, nastoleném prostřednictvím vůdcovství a kooperace.“⁽⁹⁷⁾ Tehdy vidíme objevení se teorie hegemónické stability.

Gilpin vysvětluje, že „teorie hegemónické stability postuluje, že vůdce či hegemón usnadňuje mezinárodní kooperaci a zabraňuje zběhnutí od pravidel režimu prostřednictvím použití

platební stránky (úplatků), sankcí anebo jiných prostředků, ale zřídkakdy může, pokud vůbec, donutit vzpurné státy k poslušnosti pravidlům liberálního mezinárodního ekonomického řádu.“ Jak vysvětlil, „americký hegemon skutečně hrál zásadní roli při nastolení a řízení světové ekonomiky po druhé světové válce“.⁽⁹⁸⁾

Kořeny teorie hegemonické stability (HST) leží jak v liberální, tak etatistické teorii, protože je představitelem kříženecké teorie, kterou nelze příliš snadno zařadit do žádné z těchto dvou kategorií. Hlavní koncept upřednostňuje liberální názor otevřeného mezinárodního ekonomického systému, vedený liberálními principy otevřených trhů a volného obchodu, zatímco zavádí etatistický koncept jediného hegemonistického státu, představujícího koncentraci politické a ekonomické moci, protože jde o vynutitele liberální mezinárodní ekonomiky.

Teoretici HST tíhnoucí více k liberalismu tvrdí, že liberální ekonomický řád si vyžaduje silný hegemonistický stát, aby udržel hladké fungování mezinárodní ekonomiky. Jednou z věcí, kterou tento stát musí dělat, je udržovat mezinárodní peněžní systém, jak činila Británie za zlatého standardu a jak činily Spojené státy za režimu dolaru-Wall Street po ukončení bretonwoodské vazby dolaru na zlato.

Teorie režimu

Teorie režimu je další kříženeckou teorií mezi liberální a merkantilistickou teorií. Její nástup byl primárně reakcí na objevující se teorii hegemonické stability, aby se vypořádala s obavami z pozorovaného poklesu moci USA. To bylo důsledkem nástupu nových ekonomických mocností v 70. letech, a dalším hlavním dvorním dodavatelem této teorie byl Robert Keohane. Potřebovali se vypořádat s tím, jak lze udržet mezinárodní řád, protože hegemonická mocnost upadala. Odpovědí bylo vytvoření mezinárodních organizací pro řízení mezinárodního režimu.

V tomto smyslu teorie režimu identifikovala důležitý aspekt globální politické ekonomie, kde ačkoliv státy podporují mezinárodní řád minulosti, nikdy předtím nedošlo k takovému úsilí zavést institucionalizaci autority nad mezinárodním řádem prostřednictvím mezinárodních organizací. Tyto organizace, jako Světová banka, IMF, OSN a WTO, ačkoliv stále kontrolovány a ovlivňovány státy, především mezinárodním hegemonem Spojenými státy, představují měnicí se směr k internacionalizaci a transnacionalismu. Teoretici režimu mají tendenci ospravedlňovat vytvoření většího nadnárodního aparátu moci, za rámec jediného hegemonického státu, jako více internacionalizované struktury autority.

Poznámky

[1]CBC, [Informal forum or global conspiracy?](#) CBC News Online: June 13, 2006

[2]Holly Sklar, ed., *Trilateralism: The Trilateral Commission and Elite Planning for World Management*. (South End Press: 1980), 161-171

[3]Holly Sklar, ed., *Trilateralism: The Trilateral Commission and Elite Planning for World Management*. (South End Press: 1980), 161-162

[4]CFR, [The First Transformation](#). CFR History

- [5]Glen McGregor, [Secretive power brokers meeting coming to Ottawa?](#) Ottawa Citizen: May 24, 2006
- [6]William F. Jasper, [Rogues' gallery of EU founders](#). The New American: July 12, 2004
- [7]Ambrose Evans-Pritchard, [Euro-federalists financed by US spy chiefs](#). The Telegraph: June 19, 2001
- [8]Ambrose Evans-Pritchard, [Euro-federalists financed by US spy chiefs](#). The Telegraph: June 19, 2001
- [9]Bilderberg Group, [GARMISCH-PARTENKIRCHEN CONFERENCE](#). The Bilderberg Group: September 23-25, 1955, page 7
- [10] [Who are these Bilderbergers and what do they do?](#) The Sunday Herald: May 30, 1999
- [11] Andrew Rettman, 'Jury's out' on future of Europe, EU doyen says. EUobserver: March 16, 2009: <http://euobserver.com/9/27778>
- [12] George T. Crane, Abla Amawi, The Theoretical evolution of international political economy. Oxford University Press US, 1997: page 110
- [13] George T. Crane, Abla Amawi, The Theoretical evolution of international political economy. Oxford University Press US, 1997: page 107
- [14] George T. Crane, Abla Amawi, The Theoretical evolution of international political economy. Oxford University Press US, 1997: pages 107-108
- [15] George T. Crane, Abla Amawi, The Theoretical evolution of international political economy. Oxford University Press US, 1997: page 108
- [16] George T. Crane, Abla Amawi, The Theoretical evolution of international political economy. Oxford University Press US, 1997: page 108
- [17] George T. Crane, Abla Amawi, The Theoretical evolution of international political economy. Oxford University Press US, 1997: pages 50-51
- [18] Holly Sklar, ed., Trilateralism: The Trilateral Commission and Elite Planning for World Management. South End Press: 1980: page 65
- [19] Robert O'Brien and Marc Williams, Global Political Economy: Evolution and Dynamics, 2nd ed. Palgrave Macmillan: 2007: page 215
- [20] Holly Sklar, ed., Trilateralism: The Trilateral Commission and Elite Planning for World Management. South End Press: 1980: pages 66-67
- [21] Holly Sklar, ed., Trilateralism: The Trilateral Commission and Elite Planning for World Management. South End Press: 1980: page 67

[22] C. Fred Bergsten, The New Economics and US Foreign Policy. Foreign Affairs: January, 1972: page 199

[23] Richard H. Ullman, Trilateralism: “Partnership” For What? Foreign Affairs: October, 1976: pages 3-4

[24] Holly Sklar, ed., Trilateralism: The Trilateral Commission and Elite Planning for World Management. South End Press: 1980: pages 76-78

[25] Richard H. Ullman, Trilateralism: “Partnership” For What? Foreign Affairs: October, 1976: page 3

[26] Richard H. Ullman, Trilateralism: “Partnership” For What? Foreign Affairs: October, 1976: page 5

[27] Congressional Research Service, [TRILATERAL COMMISSION](#). The Library of Congress: pages 13-14

[28] CFR, Joseph S. Nye, Jr.. [Board of Directors](#)

[29] Annual Report, The Council on Foreign Relations. Historical Roster of Directors and Officers, 2008: page 78

[30] Peter Gowan, The Globalization Gamble: The Dollar-Wall Street Regime and its Co

[31] William Engdahl, A Century of War: Anglo-American Oil Politics and the New World Order. (London: Pluto Press, 2004), 130-132

[32] William Engdahl, A Century of War: Anglo-American Oil Politics and the New World Order. (London: Pluto Press, 2004), 286-287, 134

[33] CFR, [“X” Leads the Way](#). CFR History

[34] Robert Dallek, [The Kissinger Presidency](#). Vanity Fair: May 2007

[35] Ibid.

[36] David Stout, William P. Rogers, [Who Served as Nixon's Secretary of State](#), Is Dead at 87. The New York Times: January 4, 2001

[37] TC, [Tributes to David Rockefeller, Founder and Honorary Chairman](#). The Trilateral Commission: December 1, 1998

[38] John Loftus and Mark Aarons, The Secret War Against the Jews: How Western Espionage Betrayed the Jewish People. St. Martin’s Griffin: 1994: pages 304-307

[39] John Loftus and Mark Aarons, The Secret War Against the Jews: How Western Espionage Betrayed the Jewish People. St. Martin’s Griffin: 1994: pages 308-310

[40] John Loftus and Mark Aarons, The Secret War Against the Jews: How Western Espion

- [41] Robert Dallek, [The Kissinger Presidency](#). Vanity Fair: May 2007
- [42] John Loftus and Mark Aarons, *The Secret War Against the Jews: How Western Espionage Betrayed the Jewish People*. St. Martin's Griffin: 1994: pages 312-313
- [43] F. William Engdahl, *A Century of War: Anglo-American Oil Politics and the New World Order*. London: Pluto Press, 2004: pages 130-132
- [44] F. William Engdahl, *A Century of War: Anglo-American Oil Politics and the New World Order*. London: Pluto Press, 2004: pages 136-137
- [45] The Observer, [Saudi dove in the oil slick](#). The Guardian: January 14, 2001
- [46] V.H. Oppenheim, *Why Oil Prices Go Up (1) The Past: We Pushed Them*. Foreign Policy: No. 25, Winter, 1976-1977: page 24
- [47] V.H. Oppenheim, *Why Oil Prices Go Up (1) The Past: We Pushed Them*. Foreign Policy: No. 25, Winter, 1976-1977: pages 31-33
- [48] IPC, James Akins. [Iran Policy Committee: Scholars and Fellows](#)
- [49] V.H. Oppenheim, *Why Oil Prices Go Up (1) The Past: We Pushed Them*. Foreign Policy: No. 25, Winter, 1976-1977: pages 35-36
- [50] V.H. Oppenheim, *Why Oil Prices Go Up (1) The Past: We Pushed Them*. Foreign Policy: No. 25, Winter, 1976-1977: pages 37-38
- [51] V.H. Oppenheim, *Why Oil Prices Go Up (1) The Past: We Pushed Them*. Foreign Policy: No. 25, Winter, 1976-1977: page 44
- [52] Time, [The Cast of Analysts](#). Time Magazine: March 12, 1979
- [53] V.H. Oppenheim, *Why Oil Prices Go Up (1) The Past: We Pushed Them*. Foreign Policy: No. 25, Winter, 1976-1977: page 48
- [54] V.H. Oppenheim, *Why Oil Prices Go Up (1) The Past: We Pushed Them*. Foreign Policy: No. 25, Winter, 1976-1977: pages 50-51
- [55] V.H. Oppenheim, *Why Oil Prices Go Up (1) The Past: We Pushed Them*. Foreign Policy: No. 25, Winter, 1976-1977: page 53
- [56] F. William Engdahl, *A Century of War: Anglo-American Oil Politics and the New World Order*. London: Pluto Press, 2004: page 137
- [57] The Observer, [Saudi dove in the oil slick](#). The Guardian: January 14, 2001
- [58] Peter Gowan, *The Globalization Gamble: The Dollar-Wall Street Regime and its Consequences*: marxsite.com/Gowan_DollarWallstreetRegime.pdf: page 10

- [59] Dharam Ghai, ed., *The IMF and the South: The Social Impact of Crisis and Adjustment* (London: United Nations Research Institute for Social Development, 1991), 81
- [60] Dharam Ghai, ed., *The IMF and the South: The Social Impact of Crisis and Adjustment* (London: United Nations Research Institute for Social Development, 1991), 82
- [61] Robert O'Brien and Marc Williams, *Global Political Economy: Evolution and Dynamics*, 2nd ed. Palgrave Macmillan: 2007: page 223
- [62] Gisela Bolte, et. al., [Jumbo Loans, Jumbo Risks](#). Time Magazine: December 3, 1984
- [63] Allen B. Frankel and Paul B. Morgan, *A Primer on the Japanese Banking System*. Board of Governors of the Federal Reserve System, International Finance Discussion Papers: Number 419, December 1991: page 3
- [64] A. W. Mullineux, *International Banking and Financial Systems: A Comparison*. Springer, 1987: page 63
- [65] Robert K. Schaeffer, *Understanding Globalization: The Social Consequences of Political, Economic, and Environmental Change*. Rowman & Littlefield, 2005: page 82
- [66] Peter Gowan, *The Globalization Gamble: The Dollar-Wall Street Regime and its Consequences*: marxsite.com/Gowan_DollarWallstreetRegime.pdf: page 12
- [67] David Rockefeller, *Memoirs*. New York: Random House: 2002: Page 431
- [68] Peter Dale Scott, *The Road to 9/11: Wealth, Empire, and the Future of America*. University of California Press: 2007: page 39-40
- [69] Peter Dale Scott, *The Road to 9/11: Wealth, Empire, and the Future of America*. University of California Press: 2007: page 41
- [70] Peter Dale Scott, *The Road to 9/11: Wealth, Empire, and the Future of America*. University of California Press: 2007: pages 40-41
- [71] Daniel Brandt, [U.S. Responsibility for the Coup in Chile](#). Public Information Research: November 28, 1998
- [72] Naomi Klein, *The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism*. Macmillan: 2007: page 77
- [73] Holly Sklar, ed., *Trilateralism: The Trilateral Commission and Elite Planning for World Management*. South End Press: 1980: pages 201-203
- [74] Holly Sklar, ed., *Trilateralism: The Trilateral Commission and Elite Planning for World Management*. South End Press: 1980: pages 91-92
- [75] Peter Dale Scott, *The Road to 9/11: Wealth, Empire, and the Future of America*. University of California Press: 2007: page 88

- [76] F. William Engdahl, *A Century of War: Anglo-American Oil Politics and the New World Order*. London: Pluto Press, 2004: page 173
- [77] F. William Engdahl, *A Century of War: Anglo-American Oil Politics and the New World Order*. London: Pluto Press, 2004: page 174
- [78] Joseph B. Treaster, Paul Volcker: *The Making of a Financial Legend*. John Wiley and Sons, 2004: page 36
- [79] Joseph B. Treaster, Paul Volcker: *The Making of a Financial Legend*. John Wiley and Sons, 2004: page 37
- [80] Joseph B. Treaster, Paul Volcker: *The Making of a Financial Legend*. John Wiley and Sons, 2004: page 38
- [81] Joseph B. Treaster, Paul Volcker: *The Making of a Financial Legend*. John Wiley and Sons, 2004: pages 57-60
- [82] Robert O'Brien and Marc Williams, *Global Political Economy: Evolution and Dynamics*, 2nd ed. Palgrave Macmillan: 2007: page 223
- [83] Robert O'Brien and Marc Williams, *Global Political Economy: Evolution and Dynamics*, 2nd ed. Palgrave Macmillan: 2007: page 224
- [84] Robert O'Brien and Marc Williams, *Global Political Economy: Evolution and Dynamics*, 2nd ed. Palgrave Macmillan: 2007: page 224
- [85] A. Paloni and M. Zonardi, eds., *Neoliberalism: A Critical Introduction*. London: Pluto, 2005: page 3
- [86] A. Paloni and M. Zonardi, eds., *Neoliberalism: A Critical Introduction*. London: Pluto, 2005: page 1
- [87] Joseph Stiglitz, *Globalization and its Discontents*. New York: Norton, 2003: page 14
- [88] Michel Chossudovsky, *The Globalization of Poverty and the New World Order*, 2nd ed. Quebec: Global Research, 2003: page 35
- [89] Marc Williams, *International Economic Organizations and the Third World*. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf, 1994: page 85
- [90] Michel Chossudovsky, *The Globalization of Poverty and the New World Order*, 2nd ed. Quebec: Global Research, 2003: page 52
- [91] Joseph Stiglitz, *Globalization and its Discontents*. New York: Norton, 2003: pages 43-44
- [92] Joseph Stiglitz, *Globalization and its Discontents*. New York: Norton, 2003: pages 44-46
- [93] Robert O'Brien and Marc Williams, *Global Political Economy: Evolution and Dynamics*, 2nd ed. Palgrave Macmillan: 2007: page 224

[94] Robert O'Brien and Marc Williams, *Global Political Economy: Evolution and Dynamics*, 2nd ed. Palgrave Macmillan: 2007: page 224

[95] Robert O'Brien and Marc Williams, *Global Political Economy: Evolution and Dynamics*, 2nd ed. Palgrave Macmillan: 2007: page 225

[96] Robert Gilpin, *Global Political Economy: Understanding the International Economic Order*, Princeton University Press, 2001: page 81

[97] Robert Gilpin, *Global Political Economy: Understanding the International Economic Order*, Princeton University Press, 2001: page 97

[98] Robert Gilpin, *Global Political Economy: Understanding the International Economic Order*, Princeton University Press, 2001: pages 97-98

Andrew Gavin Marshall je výzkumným spolupracovníkem Center for Research on Globalization (CRG). V současné době studuje politickou ekonomii a historii na univerzitě Simon Fraser

- pokračování -

Článek [Controlling the Global Economy: Bilderberg, the Trilateral Commission and the Federal Reserve](#) vyšel na serveru globalresearch.ca 3. srpna. Překlad L. Janda.